

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

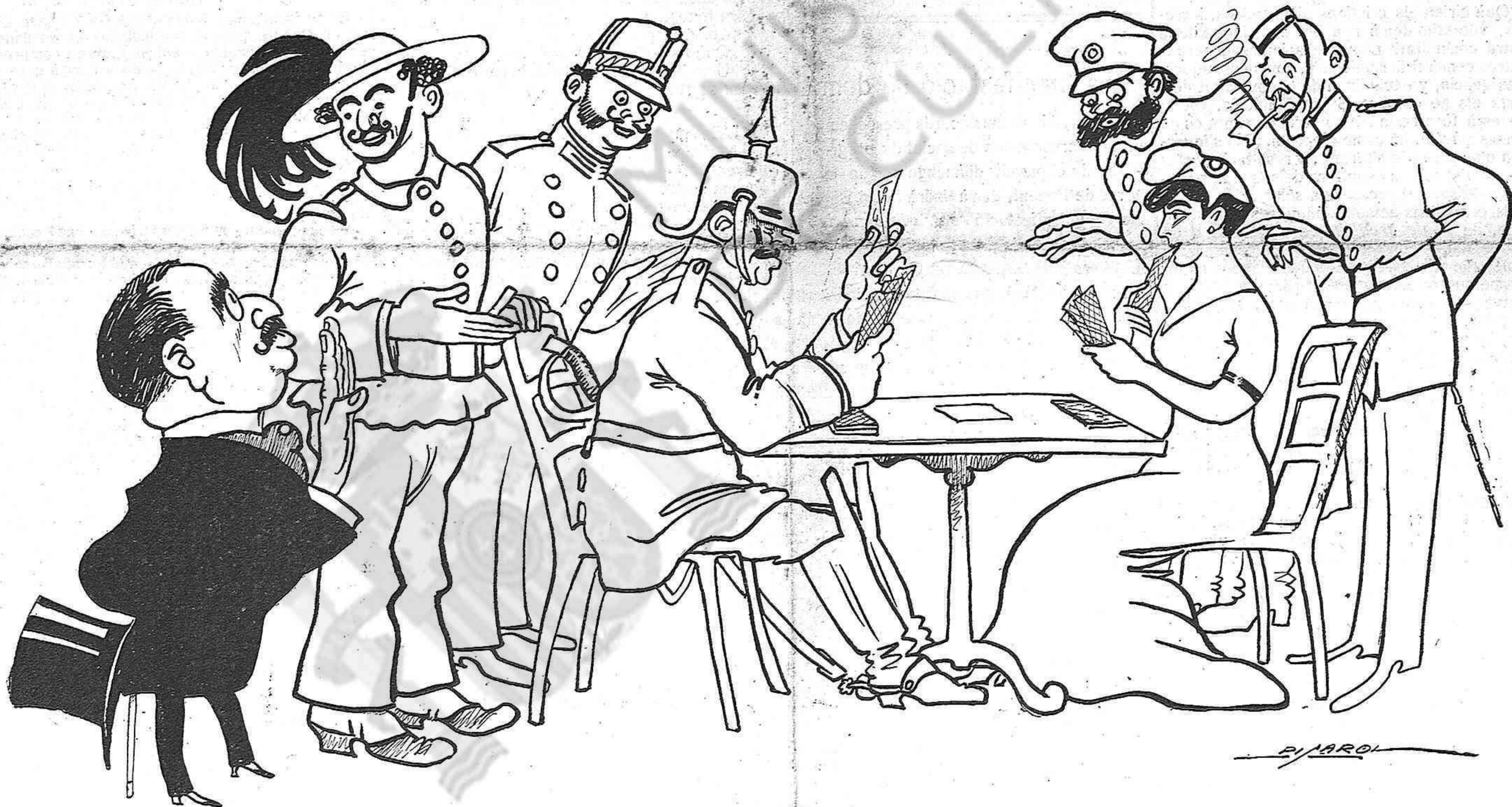
CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fòra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

A la timba d'Europa

ITALIA. —¿A favor de quí vas, tu?
CANALEJAS:—¡Jo?... Espero que acabin la jugada... pera posarme al costat del qui guanyi.

El fracassat

La política d'en Canalejas com a governant ha arribat a un tal extrem que cap home lliberal de debò, y molt menys cap republicà de veritat, poden donar-li el seu apoi ni tractar-lo ab benevolensa. Desde'l poder, l'antic radical ha trait el seu programa; ha mancat a la seva paraula; ha abdicat covardament de les seves idees. Aquell que'l defensà o l'ajudà, en les actuals circumstancies, serà tan traïdor com ell. Ja fa un any y mitg que en Canalejas es al poder. Y el balans de la seva obra governamental, durant aquet temps, no pot esser més trist. El capítol de les reformes positives l'ha deixat quasi en blanc. Tots els seus projectes

s'han esvait com el fum. Tot lo que ha realisat fins ara no es més que un conjunt de grolleres mixtificacions, les quals constitueixen pera'l país un veritable escarni. En la qüestió religiosa, además d'aquella insignificancia dels signes exteriors dels temples, ens ha donat la llei del candau, tan famosa com ridícula, y tan ridícula com ineficaz. Ha fet una llei d'abolició dels consums que li ha resultat un veritable cent-peus, y que, després del seu ensaig a Madrid, se pot donar ja per definitivament fracassada, deixant els consums més arrelats que abans y el problema més complicat que no ho estava. Ha posat mà, després, en la qüestió del servei militar, y ha confeccionat una llei establint en tal forma el servei obligatori, que ha descontentat a tothom.

Està vist que'l sistema del senyor Canalejas consisteix en tocarho tot y en no arreglar res.

Les seves reformes resulten tan minvades, tan aigualides, tan atenuades, que la seva importancia y la seva eficacia devenen nulles. No fa més que posar etiquetes vistoses sobre les ampolles reformistes; però les ampolles són buides, o plenes d'aigua tintada. Per haver de fer les reformes tal com les ha fetes, més li hauria valgut al senyor Canalejas que no hagués tocat res y que tot ho hagués deixat tal com estava.

Y ni tan sols se veu una esperansa racional d'esmena per part del president del Consell. Si dura en el poder, cosa que no es gaire segura, seguirà el mateix sistema vituperable que ha seguit fins aquí. Be prou que's veu ab la qüestió de la llei d'Associacions y ab la de la llei del divorci.

Mentres en la plana de meritis d'en Canalejas no hi ha res que valgui res, en la seva plana de

culpes els fets s'agombolen. S'ha convertit en un polític cortisà; ha seguit aplicant la llei de jurisdiccions; ha permès que oradors y escriptors seguissin essent estadants de les presons; ha reanusat la fatal política africanista, y, pera que res faltés al quadro, ha emulat les tràgiques glories d'en Maura y en La Cierva ab l'afusellament del desgraciat fogainer del *Nu-mancia*.

Algú ha insinuat que en Canalejas no fa més de bo, y ni menys de dolent, perquè no pot, perquè no'l deixen lliure. En Canalejas—s'ha vingut a dir—*se sacrifica*. Se sacrifica, per qui? En tot cas serà per les institucions, per la monarquia. Doncs que li agraeixi la monarquia. El poble no.

FULMEN

Motius sobre secularització dels cementiris

ENCARA vull afegir unes línies, amic Gambús, a les vostres sobre la secularització dels cementiris.

El cementiri, avui, és a Espanya una espècie de *ghetto* voluntari. Els jueus, a l'edat mitja, eren tancats en barris exclusius, que's fermaven de nit ab cadenes. El *Mellah*, la Juderia, l'Alkhama, són noms diversos d'aquesta mena de llatzeries, asils de lleprosos socials. Encara a Mallorca's conserva el barri anomenat Xueteria (per corrupció de Jueteria), habitat avui per aquells argenters en qui's perpetuà l'isolament de la rassa mosaica.

Però aquets barris, llatzerets de les rasses proscrites, eren tal volta en llur origen una exigència dels propis israelites, que's volien sustreure al contacte ab les poblacions inficionades de gentilisme, y formar en el recó de les ciutats la petita *sinagoga*, o ciutat privativa d'ells. Y així lo que un temps va ésser barri de voluntaria y honorífica exempció, apartament selecte dels vicis del món (exactament a la manera que's convents ho són encara avui), esdevingué per contracop ciutat maleïda, barri d'ignominia, situat fóra de la llei, provocant aquelles horribles matances en que la fera cristiana va assaciar els seus instints, com ho fa encara en els pogroms de Rússia.

Tal es una observació de Renan, parlant de la psicologia del poble jueu.

Doncs bé: els cementiris catòlics venen a ser avui, com deia, una *xueteria* voluntaria. ¿Qui sab si ab el temps els pobles tancaran també's darrers cristians en barris apart, objecte de totes les malediccions, perquè ells hauran volgut aqueix apartament superbios que se'ls retornarà com un impropert? «El fanatisme ha creat les cadenes, y les cadenes han redoblat el fanatisme.»

¿Què dirien els cristians si nosaltres, increduls, votéssim demà una llei excludintlos de la nostra comunitat? Doncs ells imposen pera'ls nostres cementiris municipals, comunals, aquesta exigència, y excluden de la comunitat dels morts els no catòlics. Segons l'Església, tot lo que està fóra de la seva necropoli santa es un immens *ghetto*, un camp d'oprobri. ¿No s'invertiran qualque dia els termes, y resultarà *ghetto* y camp d'oprobri la sepultura dels que han volgut vanitosament secessionarse?

Els cementiris actuals són un reste de semitisme, de *poble escullit*, de rassa apart, de fills de Deu per oposició a fills de Belial, o del diable; són una cosa ben diversa d'aquell evangelisme que no distingia entre jueu y gentil, y donava a Deu una paternitat universal, y feia una germanor de tots els homes. Aquets cementiris són una forma més de la moral eclesiàstica, fonamentada en la separació de dos camps, el de la *comunió* y el de l'*excomunió*. Y l'excomunió es una mort religiosa, corresponent, en lo eclesiàstic, a lo que va dirse'n *mort civil*. Es una forma de proscripció, un decret que posa fóra de la llei al condemnat. Y així com les proscipcions, a la Roma de Sila, o les excludions de la llei, en el París de Robespierre, eren seguides de la mort veritable pel punyal d'un sicari o per la sentència d'un tribunal fanàtic, així l'Església, que un jorn cremava vius als excomunicats, a tots els culpables d'heretgia,

vol ara reduirlos al desterrament perpetuu de la comunal necropoli.

Però en aqueixa qüestió de les necropolis hi ha encara un altre aspecte notable que mostra fins a quin extrem l'Església ha volgut portar la seva ingerència usurpadora dins la jurisdicció civil. Y l'ajuntament de Barcelona ha estat un exemple d'aqueixa abusiva intervenció. Així com aleshores del Pressupost de Cultura l'Església no va comportar l'establiment de la neutralitat religiosa *pera'ls alumnes no catòlics*, se va oposar també, en un viu debat, a l'establiment d'un forn crematori a Barcelona, com si ella tingués res que veure ab la voluntat dels infidels, ja que la cremació, acte voluntari, hauria estat usada, naturalment, pels no catòlics. Cas curiosíssim! L'Església s'oposa avui a que siguin cremats, ja morts, els mateixos que ella cremaria vius, si encara pogués! Oh pietat!

En aquella discussió, els regidors catòlics, comprenent que les raons religioses contra la cremació eren totalment inoportunes, ja que's tractava d'un acte voluntari *pera'ls no catòlics*, volgueren aduir raons de caràcter científic, y, com passa en totes les reformes que's disputen, s'empenyaren en fer passar com a cosa ja desacreditada la cremació, dissimulant els progressos d'aquet sistema en totes les cultures, comprovats per l'estadística.

Deixeu-me, doncs, acabar ab un altre paragraf de Renan, ont se sintetisa la conducta de l'Església en les seves relacions ab el poder laic: «Aquestes religions absolutes... no sufrenen competència. Si no reinen, clamen que són perseguides. Si se senten protegides, se tornen exigents, y cerquen la manera de fer impossible la vida an els altres cultes que hi ha entorn d'elles.»—Anatole France ha dit lo mateix, ab més concisió: «L'Església crida que la perseguixen, tot seguit que no li comporten perseguir.»

GABRIEL ALOMAR

La manifestació de demà

En compliment dels acords presos en la reunió de representants de societats progressives celebrada el passat diumenge en un local del carrer de Ponent, demà tindrà lloc a Barcelona una gran manifestació *contra la pena de mort* y a la qual, com ja pot suposarse, s'hi adherirà desde ara LA CAMPANA DE GRACIA.

La manifestació, que en rigor no tindrà color polític determinat, doncs el seu objecte no es altre, com hem dit, que demanar als poders públics l'abolició de l'última pena, se reunirà a la plassa de Catalunya, desde aont se dirigirà a Casa la Ciutat pera entregar a l'Arcalce, a fi de que ell l'envii al Govern, un document en que s'expressi aquesta veement aspiració del nostre poble.

Es d'esperar que Barcelona, fent honor al seu nom, sabrà imprimir a l'acte de demà tota la grandesa del pensament que l'inspira.

EMÀ celebrarà l'Unió Federal Nacionalista Republicana l'elecció de la Junta Municipal del partit, d'un delegat per cada districte y dels sis individus de les Comissions de Districte.

L'acte, que durarà de les tres a les sis de la tarda, tindrà lloc en tots els centres adherits a l'Unió que ho varen sollicitar en la reunió que l'actual Junta Municipal degué celebrar ahir divendres.

Acabada la votació se faran seguidament els escrits, deixant-se a la resolució de la Junta totes les qüestions que's presentin en discòrdia.

Moltes més columnes que en son dia a la mort del gran aragonès Joaquim Costa, ha dedicat ara la premsa madrilenya a les ferides sufertes a Bilbao pel torero Vicens Pastor.

Lo més lamentable es que entre'ls diaris que tanta atenció presten a un fet que, al fi y al cap, no es més que una conseqüència de l'ofici, n'hi figuren alguns de republicans.

No; no es pas per aquets camins que anirem a la regeneració d'Espanya.

En un article del darrer número de *La Palabra Libre*, firmat pel senyor Barribero, republicà conegudíssim, hi llegim aquesta curiosa afirmació:

«En torno de Lerroux, que no es tan malo como dicen, se han agrupado todos los que han oído decir que Lerroux roba, para ver si hay para todos...»

¡Anda, morena!

¿Qué es això, cavallers?

¿Una broma d'en Barribero o l'autopsia d'un partit?

L'Espanya pintoresca.

A Pinos-Puente, poble de la provincia de Granada, estaven alarmadíssims davant del gran número de cavalls que en poc temps havien desaparegut d'aquells *cortijos*.

Algú, indubtablement, els robava; però ¿qui podia ser?

Posats els veïns a l'aguait, una nit varen tenir la sort d'atrapar al lladre en plenes funcions.

Y ¡oh inesperada sorpresa! El lladre... ¿saben qui era?

¡L'arcalde, el propi arcalde del poble, que, disfressat de gitano, se dedicava tranquilament... a fer gitanades.

Un home aixís es tot un símbol.

En l'Historia de les costums espanyoles en el sigle XX hi ha de figurar el seu retrato.

Vestit de gitano... y ab un cavall a cada costat.

En una corrida popular celebrada a Vicálvaro no hi ha succeït quasi res: no hi ha hagut més que vint *cogidas*, algunes d'elles tan graves,

que potser els *favorescuts* no puguin contarho. Per nosaltres, *puede el baile continuar*. ¿No es aquesta, potser, la única manera d'arribar a l'abolició de les corrides de toros?

Llegeixo que una tia rica, que tenia *nada menos* que 40 nebots pobres, acaba de morir deixant tota la seva fortuna al confessor y a l'Església parroquial.

Vetaquí que aixís tothom hi sortirà guanyant: l'Església, una fortuna; y el diable 40 animes...

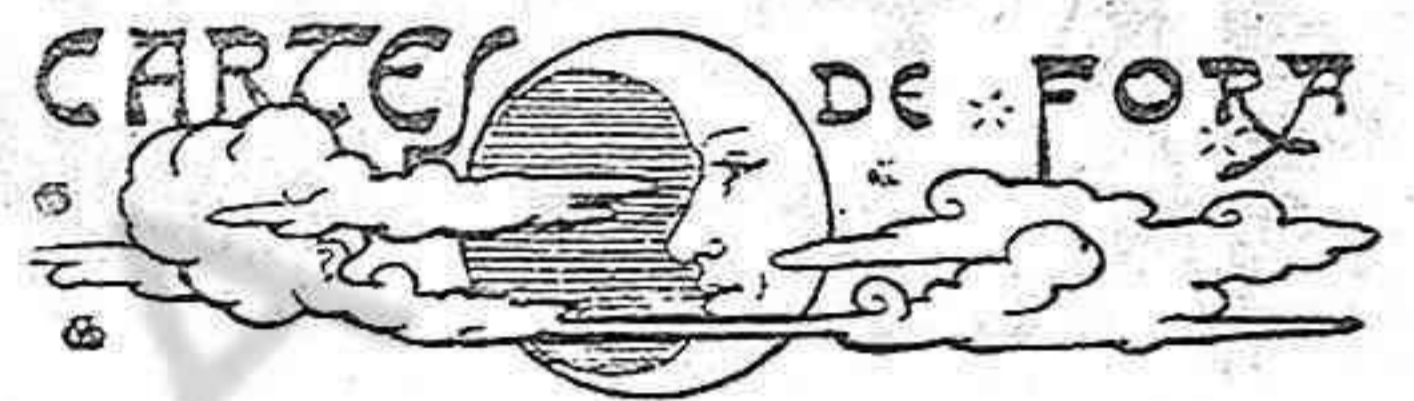
Les animes dels 40 nebots pobres que a hores d'ara deuen renegar de la tia, de l'Església y del mossén.

Els joves de la Defensa Social, acullint una falsa notícia, varen telegrafiar an en Canalejas lamentantse de que siguin expulsats els monarquics portuguesos.

M'adhereixo a l'idea.

Es clar!

No sé per què han d'expulsar precisament als portuguesos; tants que n'hi han d'espanyols!

BENIFALLET, 20 d'Agost.

S'ha celebrat en aquesta vila el casament purament civil del nostre amic y correligionari Rafel Borrull Borrull ab la simpàtica senyoreta Carme Lluís y Lluís. Rebin els desposats la nostra enhorabona, que fem extensiva al pare del nuvi, en Rafel Borrull y Badia, president del comitè republicà.

TORTELLA, 20 d'Agost.

El batlle d'aquet poble's manifestà l'altre dia tot un despot, privant les ballades de sardanes en el Centre Republicà radical y dintre son propi jardí. Semblant arcaicada no'n extranya gens ni mica tractantse d'un batlle *jaumista* rematat, ja que es sabut de tothom que aqueixa gent té'l *despotisme* per primer lema de sa bandera.

Els que aimem la llibertat y volem que respandeixi gloriosa per damunt de totes les misèries de partit y els apassionaments de doctrina, no podem mirar ab indiferència aqueixa tirania; ans al contrari, havem de protestarne ab tota la força del nostre esperit.

Y consti que no'ns mou interès de cap mena a favor dels tiranisats, puig entre' ells y nosaltres existeix una barrera infranquejable; sino que'ns impulsa la dignitat ofesa de ciutadans lliures, ab veure befat y escupit el més sagrat lema de la nostra bandera: la llibertat.

Nosaltres, que no estem cegats per la passió política y ho sacrificariem tot per la pau y la tranquil·litat d'un poble, ens fa riure el *gest* arrogant y detestable d'un batlle que abusa impunement de ses atribucions; a l'ensem que li preguntem: ¿quin fi persegueix ab aqueixes prohibicions ridícules?

Una crida d'atenció fem, des d'aquí, a tots els homes amics de la pau y de l'ordre que ab llur sensatès y eficaces intervenció puguin evitar doloroses conseqüències.

La nació més felis es aquella en que'ls ciutadans no són ni massa rics, ni massa pobres.—Tales.

Folletó n.º 13

L'Italia clerical y aristocràtica al sigle XVIII, vista per un personatge francès : : :

Roma

(Continuació.)

conforme a sos primers preceptes, ni de més meritori que fer durar el món que ell ha creat y ferhi creixer tantes criatures humanes, tantes plantes y tants animals com se pugui. En general, el celibat es tingut per tots els orientals com un estat dolent, y l'esterilitat com una dissort grandíssima. L'ur moral, respecte d'això, me sembla més sana que la nostra. Y en tinc un bon garant; aquell qui digué que l'arbre que no dona fruits serà tallat y llençat al foc. Gràcies al cel, amiga estimada, no cal que us espanti la destra; sino per voluntat, al menys de fet. Mes jo us devia aqueix sermó moral per paga de les lamentacions que us sento fer; tot per tres titelles que tingu.

Tornem als nostres *babilians*, que es com a Gènova anomenen als marits que no valen res. Malgrat mon saber en etimologia, no he pogut descobrir l'origen d'aquet mot de *babilians*.

Ara veiem aquí tres causes d'aqueixa mena; de les quines, dugues han sigut acabades a satisfacció de les planetes, com succeeix ordinariament. L'altra fa forsa soroll, y's judicará aviat.

La primera de les causes era la de la senyora Grimaldi, que fou casada ab un Gozzadini de Bolonya. El cardenal Alexandre l'ha servida perfectament en aquet negoci, y la serveix be ara encara, per lo que's pot endevinar. Són aquelles cartes rodades de que us parlava abans.

L'altre dia, mentres dinavem a casa'l cardenal de Tencin, ens donaren la *Petita Gazeta de Roma*, que'n portava una de molt bona. El benigne cardenal va fer una ganyota, al sentir-la, al mateix temps que's mossegava els llabis pera que no li escapés el riure.

Cal advertir que Alexandre Albani es protector de Sardenya. Y deia l'article: «S'ha fet al teatre de Lambertini la primera representació de l'òpera de *Siroe*, posada en música per en Gaietà Latilla, ab lletra d'en Metastasio. Sa Eminència Monsenyor el cardenal Alexandre, que havia passat el vespre ocupat en negocis d'Estat ab el ministre de Sardenya a casa de la senyora Grimaldi, honorà la funció ab sa presència. Mes, deixant de banda aital divertiment, sortí del teatre en acabat l'acte primer pera retornar a casa Grimaldi.»

La segona dama descaçada es una Lanfreducci, bona mossà de vint anys, tota tornejada, y bella com un àngel. ¡Ah, lo que es aquell marit si que havia de patir un mal incurable! Lo cert es que no s'ha defensat y que ha deixat creure tot lo que s'ha

volgut fer correr. Un cop disolt son primer matrimoni, s'ha tornat a casar la deslliurada, ara fa quinze dies, ab el noi Sampieri; lo que'ns ha valgut una boda sumptuosa, essent el nuvi molt conegut nostre.

La dama no s'ha volgut arriscar a que l'enganyessin dugues vegades... Valentes del pretext del llibertinatge en que vivia el futur marit, li ha imposat la condició de presentar un dictamen de cirurgians. Se li ha explicat tot, fil per randa, com del nano d'August. Jo, si hagués estat del noi Sampieri, m'hauria picat, y hauria exigit per la part meua un peritatge de llevadores.

El tercer procés es de gran transcendència, tractantse de la Doria, duquesa de Turis, filla única del Doria ric, el genovès. Diu que son pare es qui li fa tirar endavant el plet, y que, desesperat perquè no li té cap fill, la voldria maridar ab un altre Doria, parent seu. Però, fassi lo que fassi el bon home, no'n sortirà pas mai descendència de sa filla; jo'n responc.

Fa un remat d'anys que es casada; ha passat la ratlla dels quaranta, y a més a més es un veritable remei contra l'amor. Ha vingut ella mateixa a sollicitar el procés. ¡Quina imprudència! Si la seva cara es tota una justificació del marit! Me la varen ensenyar l'altre dia en una gran reunió a casa del cardenal Aquaviva.

Jo no'm vaig poder estar de dir que'l plet se podia judicar desseguida, no més que mirant el retol de les escovetes.

Mentrestant, al pobre espòs el té tot trasbalsat aquet desori, pel motiu de les ulladetes encisadores de la moneda. M'han contat que, passant per Ancona pera venirse'n cap

aquí, el nom de la ciutat li portà sort, y li procurà un accident benaurat. Sense perdre gens de temps va fer correr a despertar notari y metge, a mitja nit, pera trèure'ls un testimoni legalisat.

Aquella gent, enrabada per haverloshi trencat el sò, tot era exclamar-se: —Be, però, mare de Deu!, es que'l senyor duc se troba malament?

—Cah! Al revés!—els respongueren.

—Ah! vaja!—replicaren ells—sent aixís, ja hi anirem demà al dematí.

El pobre pledejant se posà a cridar aleshores que l'havien ben be arruinat. Y en efecte, per no haver agafat l'ocasió quan se presentava, ja no ha trobat per ont agafarla.

Si us agradessin les noves de la curia us explicaria com esrà judicada aquesta causa. Lo que us puc dir es que s'hi remou forsa passió y la cabala hi juga. Se creu que guanyarà la duquesa, y això que la veu del public no li es gens favorable. Tothom troba que s'ho ha emprès una mica massa tard, al cap de dotze o quinze anys de matrimoni.

«Converses».—El dret d'asil

La *conversazione* del cardenal Aquaviva, aont he conegut a la dama esmentada darrerament, se té dugues vegades a la setmana. Es nombrosa y magnífica, y no s'hi juga sino molt rarament. Es una «conversa» propiament dita, car no s'hi fa més que passar d'una sala a l'altra tot conversant. Devegades hi ha música, y sempre abundancia de xocolata y d'aigua glassada; lo que a mi

LO QUE'S PREPARA

¿Heu notat, en Canalejas?
 ¿Heu vist, fa set o vuit dies,
 ab quina fatxa més rara,
 ab quina cara més trista
 reb als chicos de la premsa
 en l'hora de les notícies?
 ¿Heu reparat com tremola
 y, abans d'enraonar, medita,
 y sospesa les paraules,
 y regateja les síl·labes,
 y's crema si no l'escolten,
 y's desespera si riuem?
 ¿No'n sabeu, d'això, la causa?
 ¿No us han dit per què s'aprima,
 fins al punt d'arribar a perdre
 quatrecent grams cada dia?
 Es que al *il·lustre demòcrata*
 se li acaba la gran vida;
 es que al mirà el calendari,
 veu, ab tristesa infinita,
 que d'obrir les Corts s'acosta
 l'hora mil cops maleïda,
 y al pensà ab aquella fetxa
 les comes ¡ai! li fan figa.

Y té raó d'espantarse
 davant de tal perspectiva.
 ¡Ha fet tantes coses lletges,
 y ab les seves tonteries
 ha dat aquets darrers mesos
 tantes armes a la crítica!...
 L'home veu les Corts obertes
 y, esporuguit, s'imagina
 els escàndols espantosos
 y les horribles pallisses
 que infaliblement l'esperen
 tan bon punt la seva fila
 aparegui en el vell temple
 de les bugades polítiques.

Per comensà a entrà en materia,
 li parlaran de Melilla
 y li diran si lo d'Àfrica
 es penetració pacífica,
 o *tomadura de pelo*,
 o verdadera enganyifa;
 li preguntaran pels gastos
 que està fent a la sordina
 y ab els quals ve a deixà a Espanya
 empenyada per mitg sigle;
 li retreuran la tragedia
 que fa divuit o vint dies
 va representar a Cádiz
 entre la gent de marina;
 li faran, en fi, tals carrecs,
 que, per més que la quadrilla
 l'apoyi ab els seus aplausos
 y l'aními ab els seus vivas,
 a la curta o a la llarga
 rodará per l'hemicicle,
 correut com una mona
 y fet una pellerina.

—¿Y si l'*il·lustre demòcrata*,
 veient vení el cataclisme
 y sabent que la prudencia
 es també una virtut cívica,
 per no disputà ab les Cambres
 determinava no obrirles?
 —¡Ah!... Llavors sí que'l murri
 ens l'hauria ben fregida.

C. GUMÀ

Si no, que no vingui

EMBLA que ab les Corts obertes tindria de gastarse més depressa un governant. Les oposicions posen de lleu totes les etzegallades dels que manen; els periodics tenen l'atenció fixa en les debilitats dels ministres y donen proporcions exagerades a qualsevol relliscada; els que esperen manar ho pinten tot de negre, ab l'esperansa de fer caure als que manen; el govern ha de viure en constant defensa pera parar els cops dels diputats que'l combaten, de la premsa que concita en contra d'ell l'opinió, y dels amics ambiciosos que, sempre malcontents, li posen entravancs. Ab les Corts tancades, doncs, sembla que en Canalejas devia conservarse més, o al menys no gastarse gens; això no obstant gastarà més a don Josep aquesta temporada de vacances que un any de tasques parlamentaries. Y es que ab les Corts obertes són molts a dir tonteries, y ab les Corts tancades es en Canalejas sol qui desbarra, no obrint la boca que no digui un disbarat. ¡Y no calla mai!

Al comparar els articles atinats que a la qüestió del Marroc dediquen diputats liberals rasos, com en Lluís Morote y en Baldomer Argente, y les bajanades que sobre'l mateix assumpte diu el jefe dels liberals, en pensa que estem en plena *auca del món a l'inrevés*, y que roden la sinia's homes mentres se passen ab lentes y bastó de borles els ases. Quan ab molt seny la premsa francesa y alemanya treu importancia als petits incidents inevitables pera no pertorbar una pau que tothom desitja, el jefe del nostre govern se llença de ple a la repugnancia tasca dels *infla-gossos*, exteriorisant unes impressions alarmistes impropies d'un home de govern.

Cada dia s'empetiteix més la figura d'en Canalejas com a governant, y en mala ocasió, puig ja ningú serva en ell cap mena d'esperansa. Vindrà a Barcelona. Si en l'home que avui governa no pot veurehi el poble català cap paladí de les llibertats públiques; si ha fet l'agravi a l'opinió espanyola de constituirse en disculpa d'en Maura y d'en La Cierva; si es un home ab nirvis y sense energia, y les seves debilitats ens exposen diariament a paorosos conflictes, ¿per quins cinc sous se'ns demanarà l'entusiasme necessari pera ferli una rebuda ni mitjanament correcta?

Val tan poc en Canalejas que ja'ns podem prendre la llibertat de posar preu a la nostra correcció. Que ab una completa y justiciera amnistia obri les presons a tots els que jueu en elles per delictes d'opinió, y se'l rebrà ab cortesia. Y si no, que no vingui.

JEPH DE JESPU

Per nosaltres que no quedí

ES plomes conservadores pretenen aquets dies valdre's del succés del *Numancia* pera resucitar la figura sinistra d'en Maura. Y tal quantitat d'energia posen en la seva empresa, ab tanta força combaten per la causa de la reacció,

que no es aventurat afirmar que'ls diaris conservadors posen aquesta vegada tota la carn al foc. Clamen els conservadors per la tornada d'en Maura al cap del banc ministerial. Desitgen veure restablerta la vella fórmula dita torn pacífic dels partits dinásticos, y exalten, per milèssima vegada, com si no'ns les sabessim de memoria, la mitja dotzena de reformes administratives que, ab la col·laboració d'en Lacierva, intentà en Maura menar a terme.

El topic es gastat. Abans y tot de que envellís, ja els actes mateixos dels seus panegiristes l'havien desacreditat als ulls de l'opinió. La gent—diuen els molt confiats—comensa a reaccionar, y la possibilitat de que'ls conservadors se fassin altre cop ab el poder no es cap utopia. La massa del país—afegeixen—s'ha adonat de que pera governar y governar be cal que, de quan en quan, se valguin els homes que accepten les responsabilitats del govern, de certs medis, que no per esser dolorosos deixen de contribuir poderosamente a que s'afiansi l'amor a la justicia, a l'ordre y al progrés. Si a judici dels republicans ho fa en Canalejas tan malament com en Maura, y no obstant governa, —exclamen—¿quin motiu hi ha pera privar de que torni a governar aquet?

La martingala no pot esser més ignocenta. ¿A sant de què demanar la tornada d'en Maura en nom dels carrecs que contra en Canalejas poguem formular els republicans? La conducta del partit republicà enfront l'actual jefe del Govern, ¿no indica més aviat la franquesa y la justicia de les nostres campanyes?

En Canalejas pogué, per un moment, comptar ab la simpatia, ja que no ab la confiansa d'una bona part del republicanisme espanyol, que, no tenint en compte a lo que obliga la condició de laic de la monarquia, esperà saber com, en aquesta etapa seva governamental, se conduiria. Declarar-li per endavant la guerra a mort, ferli una contra despietada sense saber si els seus actes ministerials respondran a les seves prèdiques de l'oposició—deien els tals—seria obra insensata y d'una injusticia en la que no s'ha de incórrer.

¿Ha estat en Canalejas a l'alsada de les circumstancies? ¿Ha demostrat posseir l'energia y la fermesa de conviccions que deuen esser les condicions primeres de tot governant? ¿Ha respost a la seva tradició lliberal?

S'ha de convenir en que no. Doncs perxò, ab patriòtica insistencia, se l'empaïta avui, com ahir se vegegè empaïtat en Maura. Després de la tristíssima gestió maurista, trista, sobre tot, pera'ls conservadors, que vegegen en gran perill les seves vides y hisendes, pogué en Canalejas esser un interrogant. L'incògnita s'ha convertit avui en realitat deplorabilíssima.

¿Volen els conservadors que torni en Maura? Els mateixos. Per de prompte ens vindrà despullat de tota hipocresia.

Y, encara que sembli que no, en cert sentit, treballa més per la República de lo que hi treballa en Canalejas.

BAC DE RODA

una Mare-de-Deu que's venera a Lugo y a la qual els devots li donen el nom de Verge dels Ulls grossos, li varen desapareixer dies enteres de les moltes que adornen la seva magnífica corona.

Y això que l'interessada té els ulls grossos...

Si per desgracia arriba a tenirlos petits, li deixen la corona completament *desempedrada*.

**

Però, anem seguint, que lo millor de l'història encara no ha vingut.

La cosa, com se pot comprendre, va posarse en coneixement de l'autoritat, y, fetes les corresponents averiguacions, s'ha descobert que'ls autors de la sustracció són dos individus que tenen al seu carrec la llimpessa de l'altar aont resideix la Verge dels Ulls grossos.

Y, ¡oh cas meravellós y estupendo!, els dos fulanos, que a la qüestió són dos vius de primera, tot y reconeixent que s'han embutxacat les pedres desaparegudes, asseguren que no es veritat que les hagin robades.

—Doncs ¿per què les teniu en el vostre poder?—els pregunten.

—Perquè la Verge ens les va regalar—responen ells, molt serios.

Y d'aquí no hi ha qui'ls en tregui.

**

Lo extraordinari del *lance* es que ara el clero de Lugo no's conforma ab l'explicació dels dos socis, y diu que es totalment impossible que la Mare-de-Deu els hagi regalat res.

Aquets senyors capellans sempre han sigut aixís.

No més creuen en els miracles quan els surt a compte creurehi.

Y això, venerables germans, no es just ni equitatiu.

O's tira de la corda pera tots, com deia el notari del quènto, o no's tira pera ningú.

¿No creieu una infinitat de coses tant o més absurdes que aquesta?

Doncs, a creure també que la Verge va regalar uns quants brillants als bons minyons que li netejaven el quarto.

Y a deixarlos en plena y tranquila possessió de l'obsequi.

La premsa francesa, la grossa, la xafardeira, la que tot ho sab, assegura que, en el cas d'una guerra internacional, Espanya s'aliará ab Alemanya.

Es allò que diuen els parents llunyans davant d'un proxím matrimoni:

—Lo que convingui més!...

Aliansa?... *Bueno!*... Mentres no sigui un aliy-oli negat!

La *vetusta Época* ha dit que'l veritable autor de lo ocorregut a bordo del *Numancia* ha estat en Ferrer y Guardia.

Això rai...

Que'l tornin a fusellar!
 Però això sí que en Canalejas no seria capas de ferho...

Encara que no fos sinó per agraiment.

Coses d'Espanya:

D'un telegrama del dematí, en qualsevol diari:

«Se acaba de celebrar un grandioso mitin contra la pena de muerte.»

D'un telegrama de la tarda, en el mateix diari:

«Se acaba de dar un gran banquete al señor Verdugo.»

més m'agrada, emperò, són uns certs sorbets a la canyella absolutament deliciosos, menys durs que'ls gelats que coneixem, però més que les simples aigües; caldrà que enviï el meu criat a cal cardenal pera que aprengui a ferlos. Jo'm penso que deu ser una composició dolça, refrescada fins al punt extrem a la neu, sense sal.

El cardenal Aquaviva d'Aragó té la representació del més gran senyor de Roma. Es naturalment magnífic y pot ben be, ab les grosses rendes que acumula, seguir son gust en aquet respecte. No més que l'arquebisbat de Montreale, a Sicilia, diu que li dona de cinc a siscentes mil lliures. Es encarregat de negocis d'Espanya y de Napolé, lo que li val un credit quasi general a Roma; perquè'ls negocis dels romans y els dels napolitans estan molt embolicats per la causa del veinat d'abdos Estats. Fa un quant temps hi hagué un alsament popular que sitià son palau. Tots els feudes dels senyors romans que tardaren en acudirhi foren embargats per ordre del rei, sense excepció ni dels del condestable.

Aquet cardenal es home de gran y bella figura, encara que un xic material. Sembla tenir l'esperit fet com el cos. Ell y el cardenal de Tencin estan entesos del tot, y fins no falta qui pretén que aquet el governa. Això ho dubto una miqueta, perquè'l senyor aragonès me sembla un caracter orgullós y enter, per més que sigui de tracte senzill y polit en societat. Li plau el gosar, les dones y els plats fins; a casa seva he menjat esturió digne d'Apicius. A mi'm sorprenia tot sovint l'afició grandíssima dels romans per aquet peix, que, segons jo penso, a París es

inferior a molts d'altres, encara que's pagui car y's demani molt. Mes l'esturió del Tíber, superioríssim al de l'Oceà, ha justificat en ma pensa la predilecció gurmanda d'aquells honrats antics. Té, veritablement, un gust exquisit, contra lo ordinari dels peixos del Mediterrani, que no valen—bon tros se'n falta—els de l'Oceà. Aquí no hi ha, per exemple, més que unes ostones de mala mena; sense exceptuar ni les que venen del golf Adriatic, tot sent millors que les altres. Plini no era cap ase quan deia que les ostones del llac Lucrin havien tingut tanta voga, perquè'les ostones no's coneixien les ostones de l'Anglaterra; però aont dimoni n'hauria menjat, pera poder fer la comparansa?

El cardenal de Tencin s'ha posat també, d'unes quantes setmanes ensà, a tenir una *conversazione*. En els primers dies hi havia tanta gernació, que les estancies eren plenes de gom a gom, com veieu en les sales de ball aont les empentes priven de ballar. Podeu comptar com se diverteix un, y lo be que s'hi està en aquesta mena d'assemblees.

La que freqüentem més a gust es la del nostre amic Buondelmonti, ab qui varem fer coneixensa quan era vislegat d'Avinyó.

Després l'han nomenat governador de Roma. Per ses funcions li toca el primer lloc entre'ls prelats (*monsignori*), y no ha de tardar en arribar al cardenalat. Pitjor pera la ciutat y pera sa policia, que bona falta li fa mantenir molt de temps en aquet carrec a un home d'enteniment y de voluntat com en Buondelmonti, el qui seria prou capas, si'l deixessin fer, de restablir l'ordre en una

ciutat a la que tan poc n'hi ha. Però aquí els més infims bergants troben protectors.

En Buondelmonti se'n plany tot sovint ab nosaltres.

—Quin bé voleu que fassi—diu—un home que té un carrec sense poder, sotmès a tants amos cardenals hi ha?

No's pot dir quin d'ells està més engelosit de son rang, de son estatge, de son asil... Aquí tot n'es d'asil: les iglesies, el barri d'un embaixador, la casa d'un cardenal. Y heus aquí perquè'ls *sbirri* (agutzils de la policia) han de tenir per força un mapa especial dels carrers de Roma y dels llocs per ont poden passar quan persegueixin a un malfactor. Fa un quant temps se'ls acudí agafar un home davant per davant del palau de Fransa, y encara estantse l'embaixador a la finestra. ¡Com se'ls tirà al damunt la gent del servei de l'embaixada, y quina pallissa, Deu meu! Certament, era una molt grossa imprudencia de part dels esbirres en aquelles circumstancies, y l'embaixador no podia de cap de les maneres aguantarho.

Es un vici del govern el que porta a ficarse en ses prerrogatives particulars, en dany del bon ordre public. Si el Papa volgués ben fermament abolir d'un cop tot aquets drets abusius, tinc motius pera creure, recordant-me de lo que he sentit a dir als embaixadors mateixos, que no hi trobaria obstacles massa inabordable per la part de les coronas. Mentres la barroera bigoteria deixi subsistir altres asils, però, no's farà pas res per aquet camí.

Va succeir l'altre dia una aventura apropiada pera donarvos un escurapló de lo que es la policia de la ciutat. Poc se'n faltà pera

esserne jo la víctima, perquè passava en carrossa a cinquanta passes d'allà.

Un malfactor, refugiat sota'l porxo de l'iglesia propra de la Cancilleria, movia baralles a cada moment ab el porter d'aquet palau. Heus aquí que un dematinet, pera acabar les disputes, el porter agafa un fusell, y del pas de la porta apunta a l'home, com si fos una llebra al jas, y tira. No'l va matar, no; però matà a un pobre capellat que pasava pel carrer. En acabat s'encanà altra vegada a la barraqueta del portal, aont s'està quietó—segons les apariencies—y ja no se l'ha vist més.

El governador Buondelmonti troba d'allò més dolent que'ls porters dels cardenals se figuin, ab tant mala sort, a exercir la justicia pública; però per molt que ha fet o ha dit al cardenal Ottoboni, no volen pas donarli el tirador. Les coses quedaran, doncs, de la mateixa manera, o, si venen conseqüencies, seran sense importancia. He vist al governador enrabiad per aquesta aventura.

En el teatre.—Els castrats

La nació es veritablement comedianta; fins les «persones de món» parlen ab un foc que no se'ns troba pas a nosaltres, tot passant per ser tan expressius. El gest y l'inflexió de la veu se casen sempre ab lo que's parla al teatre. Els actors van y venen, dialoguen y gesticulen com si s'estessin a casa...

(Seguirà.)

Entreteniments perillosos

GUILLÉM II:—Ara veuras com jo tinc més forsa que tu.
 FALLIERES: - ¡Y cà has de tenir!... Espera't!...
 LA PAU:— Lo que haveu de mirar es de no fer malbé l'aparato.

Y aquí diria un castellà:
 —Atieme usted estas dos moscas por el rabo.

A Liverpool s'han acabat les vagues.
 Felissos d'ells. Aquí a Espanya encara no.
 Y si no, pregúntinlo als nostres ministres y diputats, que s'estan xalant per aquets mons de Deu.

Telegrama de Palma de Mallorca:
 «S'ha comprovat que'l cas sospitós no es còlera.»
 Menos mal.
 Perquè a Palma, quan tenen en Maura estiujant, ja'n tenen prou.
 A què demanar més pestes?

Dialeg entre amics de la xerinola:
 —Com? ¿En Lluís s'ha casat ab la Remei, després de lo que aquesta xicoteta l'havia correguda?
 —Oh, no'n fassis cas. Ell es un bon catolic, y an els bons catolics qualsevol els fa creure el dogma de la virginitat.

XARADES

I

—Que tal, Quico, ¿aont vas per'quí?
 —Noi, me trobes capficat.
 —Y això?
 —Estic enamorat.

—Ah, y potser no sabs de qui?
 —Sí. Prou que ho se. D'una noia aixerida y moreneta, ab un cosset de nineta que't dic que es una gran joia.
 —Oh, be, el que has de mirar són els bons antecedents.
 —Es de molt bons sentiments.
 Tres un hu que es d'admirar.
 —Be, y el casori, quan es?
 —Crec que serà per fi d'any.
 El pare hu-quart ab afany per despatxar els papers.
 Jo ja li he regalat l'anell, l'armari y el llit, el prima-tres del vestit, ella's du el pis arreglat.
 —Vaja, veig que repetida la dos té cau.

—Què hi faras!
 El matrimoni es el llas que'ns lliga tota la vida.
 —Y comptes ab capital per' podense mantenir?...
 —Ab el meu y el d'ella, sí.
 —De què fa ella?
 —De total.

UN QUE NO PREN CAFÈ NI FUMA

II

Animal es tres-primera, un article la segona, nota musical tercera, part del cos la quarta dona. Crec que, rumiant una estona, pots ma xarada trobà, puig el tot te donarà un carrer de Barcelona.

JOAN MARCÈ

ANAGRAMA

Pel meu sant, que es per Nadal, me envia el barbè Ventura un caixó de confitura,

(així ho deia la factura) y era total de total.

A. B. (a) LO RECTOR DE VALLFOGONA

TARGETA

ADELA BLAS REYNALT

Formar ab aquestes lletres, degudament combinades, el titol d'un drama català.

MANEL SOMS

CONVERSA

—Maria, com se diu aquet pegot, Geroni o Pau?
 —Res d'això.
 —¿Doncs, com?
 —Búscaho, que tu mateixa ho has dit.

JEROGLIFICS

I

REGA

JOAQUIM PUIG

II

MES MIS
 MOS MUS

JOAQUIM PUIG

III

A I

MACO

Cavallers: N. N.: Procurarem insertarla, perquè no digui.—J. R. D.: Això del robo, encara que sigui qüestió de quatre figures, es una cosa molt delicada pera esser jutjada de lleuger y en lletra d'impremta.—Pepitu Utset y Turró: De dues, una. Això si no'm repenso y no les tiro totes dues a la panera.—Planas: Els seus dibuixos no m'agraden prou. L'Eusebi ho feia millor.—E. R. Quedarà complascut sempre y quan l'espai ens ho permeti.—Ramon Valls: Farem la tria corresponent.

AVIS

Pròxima a terminarse la publicació del nostre interessantíssim folletó

L'Italia clerical y aristocrática al siglo XVIII, vista per un personatge francès

(traducció del notable escriptor J. Miró y Folguera) y atenen les indicacions de molts dels nostres lectors que han manifestat el desitg de posseir l'obra en forma de llibre, tenim el gust de participalshi que aquesta apareixerà en breu, constituint un bonic volum imprès en paper verjurat, que's vendrà al preu d'UNA pesseta.

Els nostres corresponents poden desde la fetxa demanar els exemplars que necessitin.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8 Tinta Ch. Lorilleux y C.^a